REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 74. Brașov, Miercurĭ 2 (15) Aprilie. 1903.

Consecințele lecturei streine.

(*a*) Pe când pressa românéscă de dincóce de Carpațĭ face sforțările cele mai marĭ și mai grele luptând cu multă abnegațiune pentru a rĕspândi gândirea națională, principiile sănĕtóse și gustul de cetit în popor, în unele părțĭ ale Ungariei, cu deosebire prin Sătmariu și Maramureș ni-se presentă un tablou din cele mai întristătóre.

Pe la periferiile românismului, iubirea limbei strămoșescĭ se sbate ca flacăra unei luminărĭ în stingere, poporul prin contactul ḑilnic cu cei de alte neamurĭ, în multe comune și-a uitat idiomul național, lectură românéscă nu are, póte nicĭ nu o doresce, ér luminătorii lui firescĭ, clerul și dăscălimea, se adapă în mare parte cu lectură străină.

Nu e mirare decĭ, că de câte orĭ se vorbesce despre tendințele inițiate cu scop de a isbândi introducerea liturghiei maghiare, protagoniștii acelei mișcărĭ conteză ca la un element docil și primitor de o asemenea reformă, și la poporul nostru din acele părțĭ.

De ce sĕ se împotrivéscă acest popor la reformarea liturghiei, când el numai cu greu învăță tatăl nostru și credeul în limba românéscă, ér predica peste tot nu o mai înțelege décă nu i-se spune pe limba maghiară? Ișĭ ḑic acei „reformatorĭ“.

Nu departe de aceste periferii se începe teritoiul locuit de un alt popor de ritul oriental, Rutenii, a căror cler și-a părăsit deja portul oriental, ișĭ rade barba și mustețele, ca și latinii, ér în mișcarea pentru abandonarea limbei liturghice paleoslave se dau în vênt cu episcopĭ cu tot.

Etă un „esemplu de imitat“ pentru clerul român din acele părțĭ, care din ḑi în ḑi slăbesce în adesiunea sa față cu limba și literatura românéscă.

Ar fi interesantă de tot o statistică exactă asupra organelor de publicitate, carĭ au spriginitorĭ printre membrii clerului român din acele părțĭ.

De ḑecĭ de anĭ s'a inaugurat de către clerul latin o geșeftărie nedemnă cu liturghiile, gheșeftărie condamnată și riguros interḑisă de către Archiereii lor, fără sĕ se fi putut stîrpi până în momentul de față. Ḑiare cotidiene, reviste sĕptĕmânale și mensuale, foi umoristice chiar, și călindare se trimet necontenit preoților românĭ, fără sĕ li-se céră abonament séu plată, ci numai o adeverință, prin care se obligă a sĕvêrși un numĕr óre-care de liturghiĭ. O fóie cotidiană politică maghiară din Budapesta se trimite pe câte 60 da liturghii pe an. De multe orĭ nicĭ nu li-se reclamă adeverința, ci se lasă absolvarea liturghiilor consciinței respectivului preot. Un abus ne mai pomenit se face pe tema liturghiilor în mijlocul clerului român.

Dér este o chestie de conscientă acésta, și noi nu ne amestecăm, pe cât timp autoritățile legale bisericescĭ ochĭ au și trebue sĕ vegheze, ca sĕ se pună odată zăgaz acestor manipulațiunĭ.

Pentru noi chestiunea presintă o primejdie națională, care desĕvîrșesce înstrăinarea clerului, începută în șcóla primară și continuată în șcóla secundară și la facultate, unde clerul, vecinic în atmosferă străină, se atrofiéză încetul cu încetul față cu tot ce e românesc.

Un esemplu de cinism fără păreche ne ofere în privința acésta un rĕspuns publicat în „Poșta Redacției“ a ḑiarului „Unirea“ din Blașiŭ.

Rĕspunsul este adresat „oficiului parochial“ din Apșa-de-sus (Maramureș), care a înapoiat esemplarele trimise ale acestui ḑiar scriind pe bandă cuvintele: „Retour, nem tudunk oláhul“...

Scieam, că fruntașii inteligenței române din Maramureș în cea mai mare parte sunt străinĭ de ceea ce se scrie în limba românéscă, scieam că limba de conversație în cele mai multe familii românescĭ nu este cea românéscă, scieam, că copii crescuțĭ cu prescură românéscă, ișĭ fac un titlu de fală din ignorarea limbei lor,—dér n'am fi credut, ca prostituarea sentimentului național sĕ fi ajuns la un așa grad, în cât un paroch român sĕ aibă tristul curagiŭ, de a înapoia o fóie bisericéscă cu observația insolentă de mai sus.

Am publicat mai deunăḑĭ după un ḑiar maghiar o statistică a marilor proprietățĭ din acel comitat. Cu adéncă consternare a putut vedé orĭ cine, procentul enorm al proprietăților trecute în mânile Evreilor. Numĕrul acestei rase este așa de mare în acel comitat, în cât în câte o singură comună sunt mai mulțĭ, de cât în comitatul Brașovului și a Sibiiului la olaltă. Situația economică este în mânile lor. Ultimele scirĭ ne vestesc emigrărĭ în America. Inteligența este desnaționalisată, clerul într'un indiferentism revoltător...

Și se mai ḑice, că asta a fost odată patria lui Dragoș!...

Alianța ruso-francesă. Ḑiarul rusesc *„Novoie Vremja“* scrie următórele: Un mare numĕr de ḑiare, mai cu sémă în Germania, au considerat ca un semn de gravă neînțelegere între Rusia și Franța vorbind chiar de o atingere adusă dublei alianțe, și afirmând chiar că acéstă alianță este pe cale de a se disolva. Nicĭ impulsiunile unor ómenĭ politicĭ din Franța, nicĭ influența trecĕtóre a unui partid extremist nu pot sĕ sgudue temeliile dublei alianțe. Soliditatea și sinceritatea alianței nu pot fi puse în cestiune. Tocmai acéstă convingere din partea nóstră, despre soliditatea alianței, ne-a permis sĕ vorbim în chip așa de deschis despre rolul jucat de Franța în cestiunea macedónénă: prin „Franța“ înțelegem nu națiunea aliată și amicabilă, ci un numĕr óre-care de ómenĭ politicĭ, carĭ au jucat un rol în cestiunea macedónénă, rol ce nu corĕspunde nicĭ intereselor Europei în general, nicĭ intereselor particulare ale Rusiei.

Chestiunĭ agrare.

(Urmarea a 5-a.)

Au în România nu au produs aceleașĭ cause, aceleașĭ efecte? Deșĭ pentru împroprietărirea țĕranului român, fost iobagiŭ din Transilvania, Ungaria și Bucovina, preparase bine calea guvernul absolutist nemțesc și esperiențele de 15 anĭ (1848—1864) deduse pretutindenĭ bune resultate, și bărbații de stat ai principatelor Unite nu aveau de cât sĕ le aplice și pună în esecutare pe cele din Transilvania în România și pe cele din Bucovina, fostă parte integrantă a Moldovei, în Moldova pentru desrobirea și întărirea țĕranului de acolo,—totușĭ ei s'au ferit ca de foc de ele. Dér au găsit esemple mai apropiate și mai demne de urmat în provinciile germane de nord, foste odinióră slave, și la Rușĭ, pe motiv că înființa instituțiunilor slave au fost tot-déuna mare și covîrșitóre în principate și în usurile Românilor! Sic!!

Intr'o recentă conferență ținută la Ateneul din Bucurescĭ, d-l A. Xenopol profesor de istorie națională de la Universitatea din Iașĭ și Academician, ḑise că ruina materială a țĕranului din România s'a pus înainte de unirea Principatelor de-odată cu introducerea regulamentului organic (1832,) când pentru prima dată i-s'a delimitat și redus din cătimea de pămĕnt necesar hranei sale, căcĭ până la Regulament țĕranul fruntaș din Moldova avea 8 fălcĭ = 24 pogóne pentru ținerea a 16 vite, mijlocașul 6 fălcĭ pășune pentru 12

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

File rupte dintr'un carnet.

(Unificarea calendarelor. — Publicațiunĭ românescĭ. — Misiunea neisbutită a barnabitului Tondini din Bologna. — M'au ameţit epactele și păscăliile.)

Sĕptĕmâna patimilor 1903.

Era pe la 1899. Peste un an se va începe un nou secol, care se va inaugura cu un an secular bissextil în calendarul julian, și comun în cel gregorian, cum a fost și 1800 și 1700. Din acéstă divergență între cele două călindare se va mai adaoga o ḑi diferență, pe lângă cele 12 câte erau până acuma.

Era lucru firesc așa-dér, ca lumea scientifică sĕ se emoționeze în țĕrile ortodoxe și începuseră a se ține conferențe publice și a se scóte publicațiunĭ, în carĭ se discutau modalitățile introducerei calendarului gregorian.

Chestiunea unificării celor două calendare a preocupat de altmintrerĭ lumea scientifică și mai 'nainte. Așa congresul internațional statistic, ținut la 1862 în Berlin, a votat o resoluțiune, care a fost transmisă guvernului rusesc prin președinteie societății geografice imperiale rusescĭ, senatorul Semenoff, și care avea următorul text:

„Congresul internațional de statistică:

„Avênd în vedere, că scopul principal al instituțiunei sale consistă în perfecționarea publicațiunilor statistice intreprinse prin diversele state și unificarea acelora, spre a le puté compara resultatele;

„Avênd în vedere, că mai multe puncte importante ale sciinței, ca de esemplu, pentru studiul repartițiunei nascerilor și deceselor pe lunile anului, pentru observațiunile meteorologice, pentru ḑilele aparițiunei epidemiilor și constatarea duratei lor; pentru o mulțime de observațiunĭ medicale etc. conformitatea și identitatea generală a mĕsurei timpului este de cea mai mare importanță;

Avênd în vedere, că acéstă importanță este evidentă pentru fie-care specie da relațiune internațională, pentru comerciŭ, pentru comptabilitatea venitelor furnisate de către diversele ramurĭ ale industriei, pentru căile ferate și pentru simplificarea a o mulțime de calcule;

Ișĭ exprimă fórte respectuos dorința, ca M. Sa Impĕratul Rusiei și în general toțĭ creștinii aparținĕtorĭ ritului grec sĕ adopteze pentru mĕsurarea timpului calendarul, care se întrebuințéză peste tot în Europa.“ [1])

Ceea-ce producea atâtea inconveniente la 1862, divergența între cele două calendare, nu era de cât natural, ca mărindu-se divergența încă cu o ḑi, inconvenientele sĕ devină și mai marĭ.

Etă de ce încă de pe la 1898 începură sĕ apară în limba română publicațiunĭ, ca: 1) „Indreptarea calendarului din punct de vedere economic“ de St. C. *Hepites*, membru în comitetul internațional de mĕsurĭ și greutățĭ. Bucurescĭ 1898. 2) „Analisa critică a calendarelor julian și gregorian și propunerĭ de reforme“ de D. *Mirescu*, prof. la liceul Lazar. Bucurescĭ 1898. 3) „Cronologie, calendare și reforma calendarului“ de I. L. *Szavlovski*, inginer Bucurescĭ 1898. 4) „Cestiunea calendarului“ de N. *Coculescu*, profesor la universitate. Bucurescĭ 1898. 5) „Calendarul Bisericei de Rĕsărit în stil vechiŭ și stil nou“ de P. *Donicĭ*, inginer, fost ministru al Lucrărilor publice (198 paginĭ). Craiova 1898.

Toțĭ pledéză pentru introducerea calendarului gregorian în Țéră, séu mai bine pentru extensiunea lui în tóte ramurile vieții publice, căcĭ la bancă, credit, căile ferate, postă și telegraf este deja introdus.

Fostul ministru P. Donicĭ însĕ, care de-altmintrelea nu este ostil calendarului gregorian, susține, că în ce privesce determinarea datei Pascilor, care ca *sĕrbătorea sĕrbătorilor*, comandă întregul serviciu de peste an, prescripțiunile bisericei apusene sunt greșite și că introducêndu-se calendarul gregorian și în biserica rĕsăritênă, „acésta ar fi silită a abandona tóte reglementele sale de serviciu bisericesc, tóte metodele practice, tóte păscăliile și întocmirile sale, carĭ sunt rodul zelului și stăruințelor de vécurĭ ale sfinților părinți, cu un cuvênt a dĕrîma ea însășĭ întréga ei organisare și a se anihila cu totul.“

D. Donicĭ ḑice, că a nu recunósce necesitatea corectării calendarului julian, ar fi a da dovadă de un sentiment de credință deșartă, care ne împiedecă de a vedé lumina adevĕrului, însĕ adoptarea acestui călindar sĕ se facă nu numai „cu respectarea sfintelor tradițiunĭ evanghelice

[1]) Cés. Tondini. „La question du Calendrier à la fin du XIX siècle“ Bucurescĭ Socecŭ 1898 pag. 2.

vite marĭ, şi codaşul 3 fălcĭ pentru ţinerea a 6 capete de vite, şi din suma de 40,000 capete de vite ce se esportau din ţéră, majoritatea ţĕranii le cresceau.

Sĕ ne ierte ilustrul membru al Academiei române şi istoriograf, décă nu împărtăşim întru tóte vederile d-sale. Starea lucrurilor şi evoluţiunea în starea sătênului din România a fost cu totul alta. Pe când în Transilvania, Ungaria şi Bucovina de la revoluţiunea lui Horia (1780) înainte, sub influenţa biruitóre a puterei monarchice, numĕrul prestaţiunilor şi ḑilelor de clacă şi ponturile ţĕranului român iobag se reduc şi se fixéză la un numĕr bine hotărît, abusurile se desfiinţéză şi interḑic, din contră impilările şi angaralele ţĕranului clăcaş din Moldova şi Muntenia se înmulţesc şi se îngreunéză din ce în ce mai mult la fie-care schimbare de domn şi sistemă nouă de guvernament.

Intâiŭ la 1805 i-se delimitéză anumită suprafaţă de pămênt pentru hrana lui şi ţinerea vitelor sale, când păn' aci pămêntul trebuincios hranei sale, cu familia şi vitele ce poseda, era nelimitat şi îl schimba pe fie care an, ér daturile erau fórte puţine — când iobagii ardelenĭ făceau la domnĭ 3—4 ḑile pe sĕptĕmână; apoi i-se reduce din suprafaţa pămêntului de hrană şi se sporesce numĕrul ḑilelor de clacă legală la 12; apoi consecutiv se caută a se stabili mărimea ḑilei de muncă, cea lăsată de Dumneḑeu, orĭ alta, de vară, au de tómnă, sĕu de iérnă; apoi ca sĕ iasă din impas şi încurcătură, prefacerea ḑilelor de muncă în o anumită cătime de muncă, care din 12 ḑile ajunge la 72—100 ḑile pe an, şi ţĕranul încă tot nu o sfîrşesce. De altă parte progresiv i-se reduce din suprafaţa de pămênt dat lui propriu pentru hrană, până sub prinţul Barbu Ştirbei i-se dă *provisoriu* loc de casă în sat şi 8—12 pogóne loc de cultură în câmp, — pe care M. Cogălniceanu 'i împroprietăresce definitiv la 1864. Sórtea şi înzestrarea însurăţeilor se elimineză şi se scóte cu totul din us pe moşiile particulare, mai târḑiu şi pe cele ale statului, şi se desfiinţéză prin abus un vechiŭ us şi aşedămênt al poporului român.

Nu se póte nega, că ruina ţĕranului, din România, pentru multă vreme, décă nu pentru tot-déuna a fost pusă prin împropietărirea de la 1864 în condiţiunile în care s'a făcut, când sătenilor li-s'a dat păşunea din vatra satului unde pasc orăteniile şi purceii, drept loc de păşune pentru vite, şi prea puţin pămênt de hrană pentru ei, 12 pog. la fruntaşul cu 4 boi şi o vacă, 10 pog. la mijlocaşul cu 2 boi şi o vacă, şi codaşului şi toporaşului 8 pogóne De unde sub Alecu Moruz la 1805 fruntaşului (ţĕranul ghiabur) i-se dase păşune de 24 pog. pentru ţinerea a 16 vite marĭ, mijlocaşului 18 pog. pentru 12 vite, şi codaşului pentru 6 vite, la anul 1864 este redus la ţinerea unei singure văcuţe de prăsilă, şi tótă păşunea comună de păn' aci rĕmâne în folosinţa şi stăpânirea boierului. Şi apoi este mirare óre, décă astăḑĭ după 40 anĭ se găsesc sate marĭ cu 300 familii şi cu — cincĭ vacĭ de lapte în ele, şi la 420 familii *2 vacĭ fătătóre* (în satul întreg), casurĭ cunoscute şi d-lui A. Xenopol?! Apoi din vastele pădurĭ seculare, ce pe atuncĭ acoperiau o mare parte din suprafaţa ţĕrei, la 4 milióne de clăcaşĭ nu li-s'a dat nicĭ un palmac de pădure, orĭ vre-un singur copac, afară póte de pădurea, care pe alocurea li-s'a dat sătenilor ca loc de hrană şi pe care sătenii aveau sĕ o cureţe cu braţele şi pe spesele lor de mărăcineturĭ şi cióte, căcĭ ce era deja curăţită, rĕmase pe séma boierului. Étă unica şi singura sorginte a rĕului.

Un alt cas şi mai instructiv, din Bucovina. Pe la an. 1855—8 li-s'a dat ţĕranilor şvabĭ competinţa de păşune şi pădure pe mâna şi în stăpânirea fie-căruia. Fiind mai culţĭ, decât „proştii de Valahĭ", îndată ce s'au vĕdut puşĭ în posesiunea lor, ei au vêndut la jidanĭ mai întâiŭ lemnele de brad şi fag din picióre, apoi au vêndut în curênd şi tufele din lăstarii eşiţĭ şi în urmă au vîndut şi ciótele, ca sĕ le scótă si cu pămênt cu tot, şi aḑĭ şvabii cei civilisaţĭ nu au nicĭ pămênt, nicĭ pădure, dér au ţĕranii românĭ cei inculţĭ, cărora guvernul nemţesc de atuncia nu a găsit de cuviinţă sĕ le dea pe mână şi pădurea comunală, dér le-a reservat pe ambele pe séma comunei, sub controlul statului şi al guvernului,—şi bine a făcut!

De altă parte vedem ḑilnic cum în Transilvania, chiar în satele marĭ săsescĭ, şi românescĭ bogate, majoritatea locuitorilor comunei razimă mai mult în folosinţa pămênturilor comunale, decât în pămênturile lor proprii. D. e. în frumosul têrg Codlea, dintre Saşĭ abia sunt vr'o 20 familii ghiabure, carĭ sĕ nu fie datóre, şi trăiesc după capitalul depus pe la băncĭ şi după moşiile lor, ér ceilalţĭ toţĭ Saşĭ şi Românĭ deopotrivă, razimă mai mult în pămênturile comunale. Sĕ li se interḑică pe 3—4 anĭ de ḑile ţinerea vitelor la păşunea comunei, ei ar fi ruinaţĭ cu totul.

La comunele foste urbariale, unde s'a sĕvêrşit deja comasarea, jumĕtate din locuitorĭ au fost ruinaţĭ şi au trebuit sĕ ia lumea în cap, nu din causa comasărei pămênturilor de cultură şi a fênaţelor, carĭ au dat bune resultate şi au sporit producţiunea pămêntului şi posibilitatea de a-l cultiva sistematic, cu reducerea a o mulţime de spese şi perderĭ de timp, de clinurĭ, rîpe, băltóce, sforĭ înguste etc. desfundându-le cu totul şi pentru totdéuna,— dér a fost funestă, desastruósă chiar pentru popor *segragarea cu împărţirea şi spargerea păşunei şi pădurei comunale*, din care în definitiv nicĭ marii proprietarĭ nu au tras mare folos. Poporul a perdut prin ele imensul avantagiu de a ţiné vitele vara fără taxe la păşune şi usufructul la lemnul de foc şi construcţie, la jir şi ghindă, cu care-şĭ îngrăşa porcii sĕi pe un preţ derisoriu, dér aḑĭ el ne mai putênd ţinea vite în numĕr suficient, nu mai póte produce nicĭ gunoiŭ, şi pămêntul sĕrăcesce, populaţiunea scade şi stânginesce.

(Va urma.)

Recursul de nulitate

în procesul „Cărţii de aur" vol. I.

Procesul intentat d-lui T. V. *Păcăţianu* pentru volumul prim al „Cărţii de aur", încă nu e finalisat. Actele se află la Curie (curtea de cassaţie), care încă n'a ajuns sĕ-şĭ spună ultimul cuvênt. Se va pronunţa în curênd — după cum suntem informaţĭ — şi sperăm, că se va pronunţa amĕsurat dreptului şi dreptăţii. La tot casul, Curia reg. nu va puté trece prea uşor peste recursul de nulitate, înaintat din partea domnului Păcăţianu în contra sentinţei de condamnare adusă din partea judecătoriei din Cluşiŭ, care sentinţă, în motivarea ei, nu e altceva, decât un act de desvinovăţire pentru acusat.

In sentinţa sa, tribunalul regesc din Cluşiŭ ḑice anume, că a trebuit sĕ mĕsóre o pedépsă *uşóră* acusatului, din motivul, că nu i-a putut fi rĕsturnată scusa cu care s'a apĕrat, că: „atuncĭ când a publicat proclamaţia şi vorbirea lui Bărnuţiu — scrisă şi rostită înainte de a fi sancţionată legea *despre uniune* — şi le-a comentat pe amêndouĕ, a fost de acea credinţă greşită, *că acestea se refer la legĭ încă neîntrate în vigóre*"; şi din motivul, că „conform apĕrării nerĕsturnate, preste tot datele cuprinse în pasagele încriminate *au fost publicate mai nainte, în asemenea textuare, în alte opurĭ istorice, nepedepsite*".

Ei bine, o astfel de motivare nu e alta, decât constatarea din partea judecătoriei, că autorul „Cărţii de aur" nu a avut *intenţiunea* sĕ agiteze, a lucrat în bună credinţă, n'a putut prin urmare sĕ comită faptă punibilă, fiind-că conform §-lui 75 din codul penal ungar, punibilă e numai fapta, care *intenţionat* se face.

Pe împrejurarea acésta şi pe faptul, că s'au comis esenţiale greşelĭ de formă, e clădit întregul recurs de nulitate al d-lui *Păcăţianu*, asupra căruia se va pronunţa în curînd Curia din Budapesta şi care a eşit din condeiul distinsului advocat din Lugoşiŭ, Coriolan *Brediceanu*, apĕrĕtorul d-lui Păcăţianu.

Din *recursul de nulitate*, despre care e vorba, şi care constă din cincĭ părţĭ, reproducem aicĭ verbal partea a patra, cea mai importantă:

....IV. Trebue anulată sentinţa în temeiul alineei *a*) din punct 1 al §-lui 385 al procedurei penale, pentru-că conform stării faptice, statorite şi redate în motivele sentinţei, fapta mea nu statuéză nicĭ delictul provocării directe la nesupunere faţă cu legile, cualificat în alinea 1 a §-lui 172 din codul penal, şi nicĭ delictul agitării contra naţionalităţii, cuprins în alinea a doua a §-lui 172 din codul penal, şi nicĭ delictul atacării puterei obligătóre a legilor, cuprins în § 173 al codului penal, întru cât conform stării faptice *acceptată ca adevĕrată, intenţia*, care conform §-lui 75 din codul penal este inomis necesară la comiterea óre-cărui delict, — din fapta mea ***este eschisă.***

Anume, conform motivelor sentinţei judecătoriei de juraţĭ, on. judecătorie *a acceptat ca adevĕr*, va sĕ ḑică, ***a considerat ca stare faptică dovedită***:

a) că datele cuprinse în cartea mea, înainte de mine au mai fost publicate şi în alte opurĭ istorice, în asemenea textuare, fără a fi fost pedepsită publicarea, de-órece *„acésta e scusa necombătută a acusatului"*, decĭ faptul acesta e admis ca fapt adevĕrat;

b) că atuncĭ, când am publicat şi comentat *proclamaţia şi discursul lui Bărnuţiu*, emise înainte de sancţionarea legii *„uniunei"*, eram în greşita părere, că acelea se refer la legĭ ce nu sunt în vigóre; acésta încă „e o scuză necombătută a acusatului", decĭ faptul acesta a fost acceptat ca adevĕrat.

Faptul adevĕrat, cuprins sub *a*) statoresce privitor la tóte trei delictele de carĭ sunt declarat vinovat, că textul de sub punctele 1—16 *e numai reproducere*, că adecă tot acelea date şi tot sub vigórea codului penal de acum au fost deja publicate de alţĭ autorĭ, opurile acestora au fost presentate procuraturei regescĭ, conform obligămêntului, au trecut prin revisie, şi procuratura regéscă, amĕsurat datorinţei, *nu a împedecat respândirea şi punerea lor în vêndare*, le-a dat curs liber, fiind-că nu a aflat că s'ar cuprinde în ele delictele circumscrise în pct. 1 şi 2 din § 172 şi în § 173 ai codului penal. Astfel în circulaţia publică am aflat şi eu datele reproduse în opul meu întitulat „Cartea de aur", din graţia procuraturei, libere şi admise, şi astfel *prin reproducerea lor n'am comis altceva, de cât un lucru, care deja ex offo era liber, admis acceptat*; şi astfel consciinţa mea era îndreptată întru sĕvîrşirea unui fapt neesceptionabil, aprobat de autorităţile competente, şi astfel fiind condusă consciinţa mea, nicĭ n'a putut întra în convingerea mea şi nicĭ nu s'a putut trezi în hotărîrea voinţei mele *intenţia de a comite delicte, fapte oprite prin codul penal.*

Motivul acesta eschide cu privire la tóte trei delictele constatarea criteriului de delict; dér' afară de acésta, împrejurarea cuprinsă în punctul *b*) de asemenea eschide criterul delictului *provocării directe la nesupunerea legilor* (1 ex 1848 şi 43 ex 1868) şi al delictului *atacării puterii obligătore a legilor* (1 ex 1848 şi 43 ex 1868), circumscris în § 173 al codului penal, pentru-că Bărnuţiŭ şĭ-a publicat proclamaţia în 25 Martie 1848, şi pentru că Bărnuţiŭ şĭ-a rostit discursul în 15 Maiŭ 1848, decĭ reproducerea şi publicarea acelora nu se póte referi la art. de lege 1 din 1848 de la Cluşiŭ, pentru-că şi acest din urmă a fost sancţionat în 10

şi a anticelor prescripţiunĭ ale bisericei nóstre, în privirea datei Pascilor, dér şi cu păstrarea neatinsă a tuturor reglementelor, păscăliilor şi metodelor usitate în acéstă biserică, pentru stil vechiŭ." [2])

Invĕţatul autor propunea, ca întroducerea calendarului gregorian sĕ se facă în 1899 şi sĕ se alégă pentru acésta epoca anului în care nu se găsesc nicĭ posturĭ, nicĭ serbătorĭ însemnate, carĭ s'ar puté suprima prin reducerea estraordinară a celor 12 ḑile. — In acest scop, epoca cea mai potrivită ar fi — ḑice Donicĭ — cele dintâiŭ ḑile ale lunei Iulie. In urma acestora, ar fi bine a se hotărî pentru schimbarea calendarului ḑiua de 4 Iulie 1899, care în acel an era Duminecă.—Atuncĭ numai data acelei ḑile din 4 se va schimba în 16, ér ḑiua sĕptĕmânei va rĕmâné şi în stil nou tot Duminecă, ca în stil vechiŭ...

O acţiune seriósă pentru unificarea mĕsurei timpului se pornise şi din apus, anume de la academia, respective universitatea din Bologna.

Acéstă universitate şĭ-a serbat la 1888 jubileul de 500 anĭ. Tótă lumea civilisată s'a asociat la serbările date atuncĭ în vechiul oraş universitar. In schimb pentru atâta onóre adusă acestui oraş şi Italiei, academia din Bologna a hotărît a face un serviciu special sciinţei şi civilisaţiunei prin iniţiarea unei propagande în vederea unificării mĕsurei timpului. Părintele Cesar *Tondini* de Quarenghi, representantul acestei academii, a întreprins un turneu pe la diferitele congrese din apus, precum şi un turneu de conferenţe în statele din orient, unde a fost ascultat cu multă atenţiune. Pentru România Tondini primise încă la 1889 de la Vasile *Alexandri*, atuncĭ representantul României la Paris, o recomandaţie. El nu a venit însĕ aicĭ, decât la 1898, unde la 8/20 Ianuarie a ţinut în aula universităţii din Iaşĭ o conferenţă publică despre reforma calendarului, avênd în vedere menţinerea sĕrbătorilor rĕsăritene aşa cum doria şi învĕţatul episcop *Melchisedec*, care încă la 1864, când *Cuza-Vodă* avea de gând sĕ întroducă calendarul gregorian, îşĭ ridicase glasul într'o scriere întitulată *„Biserica orthodoxă şi calendarul"*.

Conferenţa lui Tondini ţinută în limba francesă a fost tipărită la 1898 cu o dedicaţie făcută d-lor P. *Poni*, pres. Acad. Rom., *Culianu*, Rectorul universităţii din Iaşĭ, Al. *Xenopol*, prof. etc. şi tuturor membrilor corpului universitar şi ai societăţii sciintifico-literare din Iaşĭ „ca dovadă de recunoscinţă pentru simpatia, încuragiarea şi spriginul pe care elita inteligenţei din a doua capitală a României a binevoit a-i da în urmărirea unei ţînte grele şi în aşteptarea sigură, că acea inteligenţă va coopera la realisarea progresului, pe care l'a aplaudat".

Conferenţa este urmată de anexele: 1) Textul şi analisa decretului de Nicea asupra Pascilor. 2) Proiectele de reformă bulgar şi sêrb. 3) Atitudinea patriarchatului din Constantinopol şi a Rusiei. 4) Esemplul dat de Japonia. 5) Notiţă asupra meridianului de Ierusalim, ca meridian iniţial pentru cronologie. 6) Metodă pentru a afla tóte Pascile şi tóte datele juliene şi gregoriene. 7) Documente şi tablourĭ diverse.

* * *

A trecut anul secular, care ne-a mai adaos o ḑi la cele 12, am întrat deja de trei anĭ într'un nou secol şi din tóte proiectele de reformă nu s'a ales nimica.

Eu m'am ales însĕ cu cartea lui Donici, cu cea a lui Coculescu şi cu a lui Tondini de Quarenghi. In cea dintâiŭ se susţine, că apusenii sunt greşiţĭ în calcularea datei Pascilor.—Coculescu combate părerea acelora, carĭ susţin, că în urma decretului de Nicea, creştinii n'ar fi serbat Pascile odată cu jidovii şi ḑice, că de la 360 până la 500, adecă într'un interval de 140 anĭ, au fost 13 coincidenţe între Pascile creştine şi cele judaice.—Tondini citéză chiar textul decretului de Nicea referitor la Pascĭ, în care nu se cuprinde nicĭ o dispoziţie la coincidenţă şi spune, că asemenea coincidenţe între Pascile apusene şi cele evreescĭ vor mai fi afară de anul 1903 şi la 1923, 1927, 1954 şi 1981. Din contră însĕ în secolul XX de 15 orĭ Pascile occidentale se vor celebra ***înainte*** de pascile evreescĭ, căcĭ după cele evreescĭ nu s'ar puté celebra, decât călcând regulele de la Nicea. (Jidovii serbéză în aceste 15 casurĭ Pascile mai târḑiu, fiind-că ei s'au abătut de la regula veche, reformându-şĭ calendarul). Regulele ce le stabilesce Tondini conform decretu-

[2]) Donicĭ o. c. pg. 7.

Iunie 1848. și astfel în 25 Martie 1848 și în 15 Martie 1848 nu era încă votat și nu fusese sancționat. Față cu legǐ votate mai târḑiu, prin proclamațiunǐ emise înainte de votarea acelora și prin discursurǐ rostite asemenea înainte de votarea acelor legǐ, nu se póte nicǐ provoca la nesupunere, nicǐ a le ataca puterea obligătóre, pentru-că *în contra lucrurilor neesistente e curată imposibilitate a comite fapte oprite, a greși contra lor.*

† Ioan Popea.

De câte-orǐ perdem vre-un bărbat vrednic din mijlocul nostru, fie cât de modestă posiția ce o-a ocupat în viéța sa, ne cuprinde mare durere, căcǐ puținǐ, fórte puținǐ la numěr sunt încă la noi aceia, carǐ se fac remarcabilǐ, într'un chip séu altul, prin munca lor cinstită și credinciósă la ridicarea clădirei culturei nóstre naționale. Cu atât mai mult ne întristéză vestea despre mórtea prea grabnică a valorosului, mult meritatului și veteranului profesor Ioan Popea, care aḑǐ diminéță a încetat din viéță, după-ce timp de câte-va sěptěmânǐ o suferință de stomac l'a fost doborît la pat.

Ioan Popea a fost bine cunoscut în cercurǐ mai largǐ, ca unul din cei mai harnicǐ pedagogǐ ai noștri, care cu cuvêntul și cu péna, prin escelentele sale scrierǐ didactice, s'a distins între mulțǐ alții. Peste treiḑecǐ de anǐ a fost un esemplu de activitate și de neobosită stăruință ca dascăl român conscienţios. De doi anǐ și jumětate s'a retras în pensiune.

Pe lângă numerósele sale lucrărǐ didactice, între carǐ „Cartea sa de cetire" este cea mai cunoscută, rěposatul a aflat timp a scrie și în foile nóstre periodice. Când mai înainte cu cincǐ spre-ḑece anǐ am început a scóte numerele de Duminecă literare ale „Gazetei Transilvaniei", Ioan Popea a fost timp mai îndelungat unul din colaboratorii noștri esternǐ cei mai aprețiațǐ.

Ioan Popea s'a născut în 1839 în Satulungul Săcelelor. A studiat la gimnasiul român inferior și la gimnasiul ev. săsesc din Brașov. A absolvat teologia în Sibiiu și facultatea teologică-filosofică în Lipsca

Adresăm mult întristatei familii a vrednicului și de toțǐ stimatului profesor decedat sincerele nóstre condolențe!

Fie-i memoria în vecǐ neuitată!

SCIRILE ḐILEI.

— 1 Aprilie v.

Confiscarea „Călindarului Poporului" din Sibiiu, despre care am scris în nr. erǐ, s'a făcut pe motiv, că în partea literară ar conținea agitațiune în contra statului. Au fost dificultate de către procuratură următórele părțǐ din Călindar: *„Credeul Românului"*, *„Biografia lui Avram Iancu"* și unele părțǐ din *„Rěvașul anului"*. Pentru „Credeu" și „Rěvaș" a luat rěspunderea autorul, Victor *Lazar*, ér biografia lui Iancu e scrisă de un profesor din Iașǐ (România).

Procesul „Cărții de aur" la Curie. După-cum am anunțat, Curia din Budapesta a pus termin pentru judecarea recursului de nulitate în procesul „Cărții de aur" pe ḑiua de 30 Aprilie. Atât acusatul, d-l T. V. *Păcățianu*, cât și apěrătorul d-l Cor. *Brediceanu*, se vor presenta în persónă la pertractarea recursului.

Revolte studențescǐ în Rusia. Mesagerul guvernului rusesc publică raportul asupra ultimelor desordine ale studenților. In ḑiua de 10 Martie trecut, un numěr de 600 studente de la institutul medical pentru femei, au manifestat contra proiectului de modificare a ordinei esamenelor. Ca měsură disciplinară, 344 studente au fost eliminate séu depărtate din școlă în mod provisoriu. In ḑiua de 18 Martie trecut, un numěr de 500 studențǐ au manifestat la universitate în favórea studentelor pedepsite: 53 de studențǐ au fost pedepsițǐ, aplicânduli-se diferite pedepse. Restaurantul, ținut de-o societate, pentru a veni în ajutorul studentelor, a fost închis, fiind un focar de agitațiunǐ studențescǐ.

Mobilisarea trupelor din Vatican. In urma evenimentelor din Balcanǐ sosesc scirǐ despre mobilisărǐ de trupe icǐ colo. O mobilisare interesantă este însě aceea, care se face acum în Vatican. Se scie, că în curênd regele Eduard al Angliei și împěratul Wilhelm al Germaniei vor sosi la Roma. Din incidentul acesta contele Camillo *Pecci*, fratele papei, și care este comandant suprem peste trupele Vaticanului, a dat ordin sě se convóce gardiștii din reservă. Acești gardiștǐ fac ḑilnic esercițiǐ, sub conducerea majorului *Barbiellini.*

Misionar sfâșiat de tigrii. Din orientul îndepărtat vine o veste tristă. Călugărul Cosmos *Glader*, membru al misiunei hindostane, a căḑut jerfă nobilei sale chemărǐ. Vrednicul preot, care din 1892 a luat asupra sa apostolatul în Bettiah, în 16 Martie a vrut sě trécă peste muntele Somesar, o ramificație a Himalayei, ca sě ducă hrană călugărului Ieremias Roffeiner, care zăcea bolnav la stațiunea misionară din Eppen. Drumul ducea prin pădure, din care au sărit trei tigrii și în sensul strict al cuvêntului l'au sfâșiat pe nefericitul părinte. Numai un picior și spatele i-au fost găsite, carǐ resturǐ, în 18 Martie soții sěi le-au îngropat cu o emoționătóre ceremonie religiósă. Cuviosul călugăr a fost numai de 41 anǐ. Studiile gimnasiale și le-a terminat în Bozen și în 1883 a întrat în ordinul Capucinilor și până la plecarea lui în Indii a păstorit în Neran.

Stabilimentul de băi al provinciei Stiria, **Baia Neuhas** lângă Cilli recunoscută ca Acratothermă de 37° Celsius, și isvor de apă cu conținut de oțel. 397 metri d'asupra mării. Stația călei ferate Cilli, depărtare de Viena și Budapesta 8 óre, de Agram $4^1/_2$, de Triest $5^1/_2$ óre. Băi termale, cură de běut, băi electr. Hydro și Thermotherapie, massage, gimnastică svediană, electroteraphie etc. Resultate eminente de cură la bóle femeiescǐ și de nervǐ, șoldină, reumatism etc. Tóte felurile de amusamente și petrecerǐ cu musicǐ, salóne de jocurǐ, biliard și cetire, Lawn-Tennis, Ping, Pong, Popice. Restaurante escelente, reuniunǐ, balurǐ, concerte, vênătóre, pescărit, parc minunat. Stație de poste și telegraf. Prețurǐ moderate. Director și medic balnear Dr. Arthur Hiebaum. Informații și prospecte gratis de la direcția de băi. Seson de la 1 Maiŭ până în Octomvrie.

Scirǐ locale.

Esposiția calfelor și ucenicilor din „Gewerbeverein" (Bulev. Rudolf) va rěmâné deschisă nu numai astăḑǐ, cum s'a publicat pe afișe, ci la dorința generală și *mâne, Mercurǐ tótă ḑiua.* Esposiția a fost visitată în cele doue ḑile a Pascilor apusene de multă lume. De asemenea s'au aflat numěroșǐ amatorǐ, carǐ au cumpěrat multe obiecte. Vinerǐ și Sâmbăta trecută esposiția a fost visitată de d-l Al. Fülöp prim-corespondentul museului comercial ungar, care a venit la esposiție din însărcinarea ministrului de comerciŭ și a rěmas fórte satisfăcut de cele vědute. — Din Sibiiu și Mediaș au venit de asemenea numěroșǐ elevǐ de ai școlelor de meserii sub conducerea profesorilor Filtsch și Schuster, precum și măeștri, calfe și ucenicǐ din Cohalm și alte localitățǐ.

Repausul de Duminecă și farmaciile nóstre. Le este cunoscut cetitorilor noștri, că farmaciștii din Brașov (cetate) au adresat o petițiune la ministrul de interne, sprijinită de representanța comunală și de d-l vicešpan, prin care cer sě li-se dea concesiunea a ține închise farmaciile lor din Brașov-cetate Dumineca și în sěrbătorǐ de la ora 1 p. m. până la órele 9 séra, afară de una, care în intervalul acesta sě rěmână deschisă pentru trebuințele publicului.

Ministrul de interne, d-l Szell, a dat încuviințarea pentru acésta, sub condițiunile următóre:

Trebue sě se stabiléscă cu o lună înainte până la 25 a fie-cărei lunǐ, pe lângă consimțěmêntul primarului, ordinea acelor farmacii, ce vor rěmâné deschise în după amiaḑa Duminecilor și sěrbătorilor.

Ordinea stabilită trebue sě se publice în foile locale maghiare, germane și române în limba corěspunḑětóre în fiecare sěptěmână, și afară de acésta trebue sě fie afișată în fie-care farmacie și pe ușile ei de întrare.

In fine este a se face cunoscut pe ușa fie-cărei farmacii, ce va rěmâné închisă după amiaḑǐ de la 1—9 óre séra în Duminecǐ și sěrbătorǐ în limba maghiară, germană și română, numele, firma și locul acelei farmacii, care în acea ḑi va fi deschisă, după cum îi va veni rêndul.

In cas de necesitate, de es. la ivirea de epidemii, póte sě fie suspendată acésta escepțională încuviințare a repausului de Duminecă, prin căpitănatul orașului pe durata epidemiei.

Lupta în contra alcoolismului.

In „Alkotmány" de la 11 Aprilie cetim un articol de actualitate contra alcoolismului, ce seceră aḑǐ atâtea victime în tóte țerile.

Se póte, spune autorul, că încassările statului vor suferi pe urma unei revisuirǐ a legei cârciumelor, căcǐ numai darea de spirt face la an 60 milióne cor. și tot atât se încaséză după celelalte beuturǐ spirtuóse. Insě — adaugă numitul d-n — politica financiară ar trebui sě fie mai prevěḑětóre, ar trebui sě fie cu considerare la aceea, ce revagii face an de an alcoolismul în Ungaria, ar trebui sě vadă cum pustiesce bóla monstruósă așa numită *delirium tremens.* Ne-am înspăimânta, décă am avé la îndemână o statistică asupra împrejurării, câțǐ cetățenǐ ungarǐ nimicesce anual alcoolismul în privința fisică și morală?

Ce face însě guvernul și legislativa în contra întinderei alcoolismului? Aprópe nimic. Ar trebui înainte de tóte, sě se împuțineze numěrul cârciumelor, dreptul de cârciumărit sě fie condiționat de garanții și cârciumele sě fie supuse unui control strict din partea autorităților, — ér *în Duminecǐ și sěrbătorǐ, cârciumele sě fie închise.*

In statistica crimelor nu s'a pus nicǐ o rubrică pentru a-se arăta câțǐ ómenǐ sunt achitațǐ anual pentru *iresponsabilitate*, fiind-că și-au comis fapta criminală în stare de beție, și la câte condamnărǐ s'a luat ca împrejurare atenuantă beția dovedită.

Legile nóstre contra beției nu sunt acomodate spre acest scop. Paragrafii 84 și 85 din legea penală despre transgresiunǐ cuprind óre carǐ dispozițiunǐ. Dér cum? Cel dintâiŭ pedepsesce pe acela „care apare în loc public în stare de beție, ce produce scandal"; cel din urmă § pedepsesce pe cârciumarii, carǐ dau beutură ómenilor bețǐ, și la cas de recidivă îǐ lipsesce de vêndarea mai departe.

Legile acestea însě, nu sunt de loc acomodate pentru decrescerea alcoolismului, fiind-că měsură pedepse ridicole și stabilesce ca criteriu scandalisarea. Dér cine sě se scandaliseze, când vede d. e. un om beat în têrg? Al doilea § e draconic, și décă s'ar fi aplicat, aḑǐ n'ar mai fi în Ungaria nicǐ o cârciumă, tóte ar fi închise. Praxa face așa de bine, că nu ia în considerare nicǐ unul din aceștǐ paragrafǐ, căcǐ abia cred, că de când esistă legea acésta, se va fi închis vr'o cârciumă în Ungaria, pe motiv că cârciumarul a dat beutură unui om beat.

O lege energică ar face mult în direcția acésta atuncǐ, când ar dispune, ca însașǐ beția sě se pedepséscă sever și când disposiția acésta s'ar esecuta de fapt. Organele siguranței publice, în deosebǐ gendarmii în provincie, ar trebui sě fie strict obligațǐ, de a face arătare în fie-care cas, ér pedepsirea sě se încredințeze judecătoriilor și nu autorităților administrative. Astfel de pedepse nu se opun libertății personale. In patria libertății personale și a adevăratului constituționalism, în Anglia, esistă legǐ fórte severe de natura acésta și statul s'a îngrijit de esecutarea lor cu rigóre.

ULTIME SCIRI.

Sofia, 13 Aprilie. Ministrul de rěsboiŭ și comandantul trupelor de granițe au plecat în inspecția trupelor de-alungul frontierei dinspre Turcia. Plecarea acésta e viu comentată. După o versiune, ministrul de rěsboiu vrea sě se încredințeze de modul cum se supraveghiază mișcarea bandelor. După o alta, e vorba de měsurǐ de mobilisare.

Constantinopol, 13 Aprilie. Capii albanesǐ din Djakovitza au telegrafiat misiunei de conciliațiune trimisă de Sultan, ca sě se întórcă din drum, amenințându-o cu un masacru.

☞ Domnii abonențǐ ai fóie nóstre, carǐ nu și-au reînoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînoi neamânat ca sě nu li se întrerupă regulata espedare a ḑiarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

---

lui de Nicea asupra celebrării Pascilor, se cuprind în următórele 3 puncte: 1) După ecuinocțiul de primăvară. 2) După luna plină, care urméză ecuinocțiul séu coincide cu el (ḑiua de pascha legală a jidovilor) și 3) Prima Duminecă după acéstă lună plină.

Aceștǐ din urmă sunt în acord între sine, dér sunt în contradicție cu Donici. Care are dreptate? Eu nu mě simt competent a judeca și țin cu pastorul din Bucurescǐ, despre care Donici scrie următórele:

Odinióră, dorind a cunósce cum se stabilesc datele Pascilor la apusenǐ, m'am adresat unui pastor de la biserica protestantă din Bucurescǐ, rugându-l se-mǐ arate cum s'ar stabili Pascile pentru anul viitor —*Acesta ne vine în toțǐ anii de la Berlin,* îmǐ rěspunse el fără hesitare.

Căcǐ nu orǐ cine se pretéză ușor la pascalii, ciclurǐ solare, epacte, metoda mânei anului și mai nu sciu cum le chiémă.

Colonelul în pensiune N. I. din Bêrlad a ținut în postul Pascilor din 1899 și el o conferență la Ateneul din acel oraș despre reforma calendarului. — Ni-a arătat metoda epactelor cu o mulțime de cifre pe tablă. Eu am făcut despre conferență o dare de sémă în ḑiarul local, ce-l redactam pe atuncǐ. Colonelul, vědênd darea de sémă, a credut, că șǐ-a găsit în fine omul, care sě-i fie discipol, căcǐ cu multǐ discutase deja mai 'nainte, clericǐ și laicǐ, și pe nimenǐ n'a putut câștiga pentru studiul epactelor. De doue-orǐ m'am dus la dênsul, apoi... m'a pierdut. Amețisem de atâtea operațiunǐ și socotelǐ, dér mě ținém bine și făceam mutră, ca și cum așǐ pricepe. . . . Se înțelege, colonelul nu șǐ-o fi putut esplica de ce pretextam mereu indisposiție séu ocupațiunǐ de altă natură, când mě învita la studiul „Pascaliilor".

Acuma pot sě o spun:

Am rěmas încă de pe timpul, când eram gimnasist, cu o aversiune incurabilă pentru tot ce aparține domeniului aritmeticei și a socotelelor.

Sunt vesel, că sciu bine cele patru operațiunǐ, regula de tri simplă și atâta.

La „păscălie" par-că trebue ceva mai mult...

Delaletea.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Aprilie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121 65
Renta de coróne ung. 4%	99 55
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	92.55
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	99.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonurĭ rurale ungare 3½%	94.10
Bonurĭ rurale croate-slavone	99.25
Impr. ung. cu premii	200.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	157.—
Renta de hârtie austr.	100.75
Renta de argint austr.	100.55
Renta de aur austr.	121 75
Rente austr. 4% de coróne	101.25
Losurĭ din 1860.	153 85
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	722 50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	674 25
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	116.97½
London vista	239.85
Paris vista	95.32½
Note italiene	95.20

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 9 Aprilie 1903

Sêminţe	Cualitatea per Hect	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănăţenesc	80	8.05	8 20
Grâu dela Tisa	80	7.90	8 05
Grâu de Pesta	80	8.	8.10
Grâu de Albă regală	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	—	.—
Grâu unguresc de nord	80	.—	.
Grâu românesc	80	—	.—

Seminţe vechi orĭ nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Sécara		70—72	6.75	6.85
Orz.	nutreţ.	60—62	6.65	6.75
Orz	de rachiu	62—64	5.90	6.10
Orz.	de bere	64—66	5 70	5.80
Ovĕs		——	.—	.—
Cucuruz	bănăţén	75	.—	.—
Cucuruz	alt soiu	73	—.—	—.—
Cucuruz	„ „			
Hirişcă			5.75	6.—

Producte div.	Soiul	Cursul dela (Preţul per 100 de chilograme)	până
Săm. de trifoiu	Luţernă ungur.	45.—	55.—
„	„ transilvană	—.—	—.—
„	„ bănăţénă	—.—	—.—
„	„ roşiă	54.—	60.—
Uleĭ de rapiţă	rafinat duplu	——	—.—
Uleĭ de in		—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta	77.—	77.50
„ „	dela ţéră	——	—.—
Slănină	svêntată	65.—	65 50
Prune	din Bosnia	11.50	11 75
„		—.	——
Lictar	Slavon şi Serbia	15.50	16 —
„	din Serbia în s.	11.50	11.75
Nucĭ	slavon nou	12.50	12.75
Gogoşĭ	sêrbesc	—.—	—.—
„	din Ungaria	—.—	—.—
Miere	ungurescĭ	—.—	—.—
„	sêrbescĭ	.—	—.—
Céră	brut	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuţe de s.	—.—	—.—

Cursul pieţei Braşov.

Din 12 Aprilie n. 1903.

Bancnot rom.	Cump.	18.94	Vênd.	18.98
Argint român.	„	18.70	„	18.80
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.08
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Mărcĭ germane	„	117.—	„	111 08
Scris fonc.Albina 5%		101.—	„	102.—
Ruble Rusescĭ	„	—.—	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	—.—

Bursa de Bucurescĭ

din 9 Aprilie 1903

Valorĭ	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	93.—
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	99.
„ „ din 1893	5 „	„ „	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	86.¾
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	86 ¾
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	87.½
„ „ Impr de 45 m. 1891	4 „	„ „	87.¼
„ „ Im de 120 mil. 1894	4 „	„ „	87 ¼
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	87.¼
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	87.¼
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	99.—
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	86.¾
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	87.¼
„ „ „ Iaşĭ.	5 „	„ „	87.¼
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	87.¼
	V. N.		87.¼
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2265
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	227.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	98.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	370.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	370.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 l-i	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.

Scompturĭ:

Banca na . a Rom.	5%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	6 „	Petersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	3%
Casa de depunerĭ	5½	Belgia	3—
Londra	3%	Elveţia	3½
Viena.	3½		